

het Comité
leve deze ter
ge over 1948,
den voldaan.

ersingel 31b.
& Rodenrijs.

geschool.

elen aan be-
lentie betref-
gedurende dit
J. J. Buwalda.
lijk tot hem
open.

munster.

h illusies ge-
jk der Neder-

zen, dan.....
Nederlanders
riangen naar
en „Holland,
Holland we-

den, dan zou

leerd hadden,
itkomst. Dan
enis zou zijn
ge hand haar

ervaring, in
einterneerden

e leermeester.
wendige nood
rmede zullen
n kunnen we
Vaderland en
nd, maar dan
i, dan blijven

pen, gaat het
rnsnel tempo.
over, dat de
dat het met

n elke zweem
n ervaren
is een-eigen
yrannie noch
cht vergeten.
ms verlangen,
r vrijheid zou

..... hoe kort

e jubelend de

l. kampen!

te van roode,

one geste: 't

Dai Nippon,

hoe hebben
stervenden,
ng het kamp

ps even poes-
zermurwbaar,

ar gelukkige,
rd er doorge-
atuurlijk, het
n ontwaakten
rtheid!
agetooverd in
lekleur en de

geschesen en
is, zooals ze

ai Nippon!

oekomst niet

ampen, ginds
ouden.

n weten, hoe
ouden moeten
uitgeroepen:

„Dat bestaat niet, dat kan geen mensch verdragen!”
Velen zouden moedeloos ineengeschrumpeld zijn.
Maar ze wisten het niet. Ze bleven hopen van den
eenen dag op den anderen. Dagen, welke zich aaneen-
regen tot weken, maanden, jaren.
Eens komt de dag, waarop het uur der Vrijheid
alaat!

Voor velen kwam eerder het uur, waarop zij uitgin-
gen den bruidegom tegemoet, gereed of onvoorbereid,
wijs of dwaas.

Maar de overlevenden vierden eindelijk Neerlands
herrijzenis!

Augustus 1945! Dagen van blijde verwachting!
Welk een vergissing!

Ongerijmd, maar waar.

De Indische Nederlanders, verspreid over de kam-
pen van den Pacific, wisten niet welke rampen over
Indië en haar bevolking spoedig zouden komen.

En al had iemand hun die rampen kunnen voorspel-
len, ze zouden ongeloofig het hoofd hebben geschud:
dat kan niet, dat kan niet.....

Ze wisten ook nog zoo weinig!

Ze wisten niet, wat het beteekende, dat de factie
van St. Michielsgestel, onder aanvoering van Scher-
merhorn, het roer van Staat in handen hield. Wie was
Schermerhorn? Wie wist iets anders van hem, dan dat
hij professor was in de landmeetkunde? Wat konden
zij weten van de verderfelijke streken van het kompas,
waarop hij voer?

Ze wisten ook nog niets van het wangedrag en het
liederlijke leven van het overgrote deel der uitgewe-
ken Nederlanders in Australië tijdens den oorlog en
van het feit, dat dit intellectueel canaille mede zou
helpen den nieuwen geest in Indië te introducereen.

Ze wisten ook niet, dat het trio Van der Plas-Van
Mook-Logemann van zins was z'n Stuw-idealen —
„Indië los van Holland” — in blinde vaart en razernij
te verwezenlijken.

Ze wisten veel minder, dat de Engelschen, tenge-
volge eener kortzichtige (of geraffineerde?) politiek
van Nederlandsche politici en door de incompetentie
van ons ministerie van buitenlandsche zaken, zich in
onze interne, indische aangelegenheden zouden gaan
mengen, op de in-verraderlijke wijze, waarmede deze
bondgenoot herhaaldelijk — in den loop van 3½ eeuw
— den ondergang van ons koninkrijk heeft gezocht,
zoodra het bij hem neep.

Maar ook, al was hun dit alles verteld, ze hadden
toch geweigerd het ergste te aanvaarden.

Want was het niet zoo, dat het Nederlandsche volk
met verbeten gramschap had ervaren, hoe een groep
verraderlijke „volksgeenoten” heulde met nazi-ge-
spuis?

En bruipte de verontwaardiging niet hoog op tegen
de bedrivers van dit kwaad? Nog steeds?

Hoe ongerijmd zou het dan zijn, dat de Staat nu
bestuurd werd door lieden, die bereid waren te onder-
handelen met oude en nieuwe belagers van het konink-
rijk, met fascistische en communistische oostersche
despoten en hun heelen aanhang van moordenaars,
roovers en vrouwenschenders?

Kon het zijn, dat nu nog de vijanden van het Ko-
ninkrijk, ja, van alle christelijke beschaving, niet
onderkend werden?

Onmogelijk! Dat kon niet!

En toch..... 'twerd alles nog veel erger!

Verdragen werden geteekend.

Een groot deel van ons volk dat nu bij de ruïnes van
het Koninkrijk.

En een ander deel heeft danig veel plezier!

En we schrijven 1948!

Wij, nazaten van hen, die 300 jaar geleden den
Vrede van Munster sloten.

Nazaten van hen, die nog wonen op dat plekje
gronds tusschen Eems en Schelde, „het strijdperk”,
waar het behoud der Hervorming, in het belang der
gansche Christenheid, zou worden beslist!

Van hen, die den strijd aanboden tegen de opper-
machtige Habsburgsche Monarchie en..... overwon-
nen.

In de Januarimaand van het jaar 1648 werden in
de raadszaal te Munster handteekeningen geplaatst
onder een stuk, dat het roemrijke einde bezegelde van
een wonderbaarlijke worsteling van een klein volk
tegen een wereldmacht.

Een klein volk, maar, zooals het op een der gedenk-
penningen dier dagen luidde, „een gelukkig volk,
omdat hier het geloof, met de godsvrucht verbonden,
had gezegepraald”.

In de Januarimaand van 1948 plaatsten Nederland-
sche afgevaardigden op de „Renville” ook hun hand-
teekeningen onder een belangrijk stuk.

Nu geldt het omgekeerde: „Een rampzalig volk, om-
dat hier het ongelooft, met de revolutie verbonden,
heeft gezegepraald”.

En het Koninklijk woord werd misbruikt om de
schande, dat Nederland roeping en plicht verzaakte,
aan de wereld voor te stellen als w i s h e i d!

De Heere zij ons volk en de volken van den indischen
archipel genadig.

Het Vaderland is in nood!

Kerk en Vaderland.

Niet omdat het in Indië mis gaat, is het Vader-
land in nood. De indische kwestie legde God op onzen
weg. Daaraan proeven we de geesten. Niét bepaaldelijk
den geest van roomsch-rood. We zien eerder welken

kant het uit gaat, als de grondslag van ons
volksbestaan, het Calvinisme, verzwakt.

Als de Kerk in nood is, komt het Vaderland in
nood. Het kwaad begint in de Kerk. De voorbeelden
hiervan liggen opgetast in de historie. Voor wie hooren
en zien wil.

De zestiende eeuwse Calvinisten hebben 't wel
diep gevoeld, dat de religie van de politiek niet was
af te scheiden. Doordat zij, in den ongelijken strijd
tegen de spaansche tyrannie, nimmer versagden, kon,
onder Gods zegen, de onafhankelijke staat gegrond-
vest worden.

Of, om in Groen's stijl te spreken: „Het zwaard des
Geestes, het wapen tegen de geestelijke boosheden:
Gods Woord, was er en ook de Geest om het tweesnij-
dend zwaard te hanteeren”.

En het glorieuze resultaat werd bezegeld door den
Vrede van Munster, in 1648.

Gods Woord, het wapen tegen de geestelijke boos-
heden, is er in 1948 ook nog en zal er altijd zijn.

Maar de Geest om het tweesnijdend zwaard te han-
teeren, ontbreekt meer en meer.

Is het niet alsof Groen in onzen tijd leeft, als we
hem — doelend op de meerderheid der kerkleeraars —
hooren klagen over „onverschilligheid voor een Evan-
gelie, waarin zoowel de gerechtigheid als de barm-
hartigheid Gods voorbijgezien wordt”; over de strek-
king „om, ten behoeve van een liefelijken vrede der
Maatschappij, elk rustverstorend Kerkgeschil in den
poel der onverschilligheid te werpen” en over een meer
bedacht zijn „op de uitwendige verbetering van de
Maatschappij, door hulpmiddelen van veelsoortigen
aard, dan op wedergeboorte van zondaren, door de
verkondiging van den geheelen raad Gods”?

Groen van Prinsterer had ook de jubelzangen be-
luisterd van een volk over „herboren volksbestaan”.
Maar men had wel de erve der Vaders, maar niet het
geloof der Vaders aanvaard.

In 1945 was er weer een jubelend volk!

Holland leeft weer.....

O, noodlottige vergissing!

De innige samenhang tusschen Kerk en Staat der
Nederlanden werd miskend.

Hoe zou het Koninkrijk worden wedergeboren, zoo
die wedergeboorte niet in de Kerk aanving?

Twee en een half jaar reeds heeft het beeld van een
natie-in-verval steeds scherper vormen aangenomen.
Nu, in 1948, wordt het beangstigend.

De eerste maand bracht ons de schande van de
„Renville”.

En de tweede accentueert de diepte, waarin het
Koninkrijk verzonk, als de „Commissie van goede
diensten” zich te New-York uit tegenover de wereld-
pers, op egn wijze, die we als schimp en hoon machte-
loos moeten ervaren.

Onderwijl buigt zich te Eindhoven een Synode over
een zendingsrapport, waarin op alle fronten voor de
revolutie wordt gecapituleerd. Ook wordt besloten een
der zendingsarbeiders voor drie jaar af te staan aan
het Zendingconsulaat te Batavia, dat verworpen is
tot propaganda-instituut voor de politiek van de Partij
van den Arbeid. De praeses noemt die benoeming
„eervol”!

Kerk in nood, Vaderland in nood!

Zoo echter de nood der Kerk tot bidden drijft, is er
antwoord bij den Heere. Want onbedrieglijk is de be-
lofte: „Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn ge-
rechtigheid en al deze dingen zullen U toegeworpen
worden”. Daarom behoeven we ook in 1948 niet te
versagen, het réveil begint niet bij de massa.

Reformatie zal er zijn!

G. GOOSSENS.

OVER HET CONGRES.

Deze week zijn alle praeadviezen aan degenen, die
zich per giro opgaven, verzonden. Willen zij, die nog
geen exemplaar ontvingen, dat even melden aan den
Heer Bos, Broederweg 15, Kampen.

Amersfoort 9 Februari '48.

Hooggeachte Regacteur!

In het Kerkblad der Classis Amersfoort der Synodaal
gebonden Kerken van 7 Februari l.l. las ik onderstaande
ontboezeming uit de gebonden Kerk van Vleuten-de Meern
over het door haar verloren proces:

Het cassatie-beroep van onze Kerk is door den Hoogen
Raad niet aanvaard. Ofschoon wij door het advies van den
Procureur-Generaal weer eenige hoop kregen, is toch de
uitslag tenslotte zoo geworden als wij allang vreesden.
Het verwondert ons niet. De Rechter heeft immers, zoo-
als wij alweer opmerkten geen norm om in kerkelijke zaken
te beslissen. Ook bij de laatste beslissing bleek weer, dat
de Rechter zich moet onthouden van dogmatische en prin-
cipleel kerkrechtelijke beschouwingen, die voor de Kerken
juist den doorslag geven. Bovendien blijkt telkens, dat
juristen moeilijk overweg kunnen met het Kerkrecht. Geen
wonder: de Kerk is een geheel eigensoortige verschijning
in deze wereld.

Het stuk eindigt met de opmerking dat de liefde niet
mag verkoelen. „Ook tegen vrijgemaakten, moeten wij de
juiste houding zoeken. Overwin het kwade door het
goede”.

En De Zwaan van Breukelen, voor wien De Bourwma
indertijd krachtens rechterlijke uitspraak, hem op Zate-
dagavond beteekeend, binnen 2 x 24 uren zijn pastorie
moest ontruimen, voegt hier zelvend aan toe, dat hij dacht
aan het woord van den apostel Paulus: „Die als Hij ge-
scholden werd niet wederischold en als Hij leed niet dreig-
de, maar gaf het over aan Dien, die rechtvaardig oordeelt”.
Als ik hier eenige korte aantekeningen aan toe mag
voegen, dan in de eerste plaats dit: Sedert de doeleantie
is er wel een en ander veranderd in onze rechtspraak.
Toen werden alle kerkegoederen toegewezen aan de Syno-
daal geblevenen, hoe klein hun minderheid ook was. De
goederen behoorden aan het „genootschap”.

Maar ook is er wel een en ander veranderd bij het na-
geslacht van hen, die zich toen op 't diepst verongelikt
achtten. Immers als er nu een rechter is, die er nog net
zoo over denkt als die uit den Doleantie, dan krijgt hij
een applaus van Dr Kraan, De Boefenga, dat in „Kerk-
nieuws” naklinkt. Dan vinden zij de principieel
Kerkrechtelijke beschouwing van dien jurist maar
heel aannemelijk. En mocht er nog 'n rechter zijn, die zich
niet aan een dogmatische beschouwing waagt, dan
is er wel een advocaat te vinden, die hem in naam van
een Synodaal gebonden Kerkeraad uitdrukkelijk verzekert,
dat de opvattingen der vrijgemaakten over verbond, doop
en wedergeboorte volkomen in strijd zijn met Gods Woord
en de Geref. Belydenisschriften. Ja zulke beschouwingen
zijn zeker (als ze bij de rechters gehoor vinden) door-
slaggevend.

Ten slotte nog deze opmerking. Bij het doorbladeren in
Rullmann's „Doleantie” viel mijn oog op een uitspraak
der voorlooptige Synode der Nederduitsch Geref. Kerken (de
Kerken dus der Doleantie) vergaderd te Utrecht. Daar
werd o.m. uitgesproken: „eindelijk om vooral de Vrije
Universiteit, welke de zuivere rechtsbeginselen tracht te
bevorderen, te steunen door aan die stichting onze gaven
en zoo mogelijk ook onze zonen toe te vertrouwen”. (Kerk
en Wetenschap werden toen niet zoo angstvallig ge-
scheidt!)

Wat zouden die mannen van toen wel zeggen als ze
Prof. Heilema en dergelijke hoorden pleiten voor..... de
synodale organisatie.

O, zuivere beginselen van het recht!

Is het toch waar „dat juristen moeilijk overweg kunnen
met het Kerkrecht”? Ook aan de V.U.?

Met broedergroeten
Hoogachtend
D. DE BOER Tz.

**DE VRIJE GEREFORMEERDE KERKEN
IN SAKSEN EN SILEZIË.**

Wie de Acta van onze vroegere Synodes eens door-
bladert, zal daar zoo nu en dan ook iets vinden over
de Kerken, die we hier boven hebben genoemd, en waar-
aan voor ons in de laatste tientallen van jaren onaf-
scheidelijk was verbonden de naam van De H. Graefe,
pred. te Görlitz.

Van die kerken wil ik hier enkele dingen schrijven.

Het zijn Kerken, waarmee wij nu een aantal jaren
correspondentie hebben gehad, maar waarmee we het
contact door den oorlog geheel verloren, en dat ook
niet zoo gemakkelijk zal zijn te herstellen, gezien deze
Kerken zich in de russische zone van Duitschland be-
vinden, en bovendien ook zelf in zeer ongunstige con-
ditie verkeerden.

Ik zou willen, dat er andere dingen van te zeggen
waren, dan ik er thans van zeggen moet.

Het lijkt me gewenscht, om in verband daarmee ook
enkele dingen op te merken over het ontstaan en de
geschiedenis dezer Kerken, omdat ik meen, dat de
meesten onder ons daar niet zoo heel veel van af we-
ten en die geschiedenis ook ten deele van betekenis
is voor het heden der Kerken.

De opmerkingen in de Acta onzer Synodes betref-
fende deze Kerken dateeren niet slechts uit de laatste
jaren: wij vinden die reeds in de vorige eeuw in de
Handelingen van de Synodes der Christelijk
Afgescheidene Gereformeerde
Kerk en der latere Christelijke Gere-
formeerde Kerk.

Den eersten keer, dat ik iets vond is de vermelding
van een ingekomen schrijven op de Synode van Mid-
delburg 1869 van „den heer H. Matzke, Leeraar
bij de Vrije Evangelische Kerk te Görlitz in Silezië,
behelzende broederlijke groete en verzoek om haar in
haren zwakken toestand tot bouwning eener Kerk met
finantiële hulp te ondersteunen.....” (Handelingen
der Synode, blz. 11/12).

De Synode neemt dan het besluit „deze zaak aan
de Synodale Commissie op te dragen, om zich met de
Silezische Kerk in correspondentie te stellen, ten einde
op een volgende Synode verslag te geven van het
standpunt dier Kerk.” (blz. 15).

Men ziet dus dat men eerst wil weten, wat voor ge-
halte deze Kerken hebben.

De Synodale Commissie rapporteert de volgende
maal niets over deze zaak in haar verslag, maar ze
heeft zich er blijkbaar toch mee bezig gehouden, want
de voorzitter der Synodale Comm., Ds N. H. Dosker
rapporteert over „een verzoekschrift van pastor Mat-
zke..... om ondersteuning tot den bouw eener Kerk”.
En dan besluit de Synode „van eene ontwikkelg der
hoofdpunten van het geloof zijner Kerk kennis geno-
men, en het advies der Synodale Commissie gehoord
hebbende..... pastor Matzke vrijheid te geven om in